

СТАНОВИЩЕ ОТНОСНО ПИСМО ОТ УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА СЪЮЗА НА СЪДИИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Относно твърдението, че повече от две години Висшият съдебен съвет не е изпълнявал конституционното си задължение по чл. 130, ал. 6, т. 1 от Конституцията на Република България следва да се отбележи следното:

От момента на своето конституиране Висшият съдебен съвет е обявявал конкурси за попълване на свободните щатни бройки в органите на съдебната власт и е назначил спечелилите конкурсите кандидати, както следва:

През 2008 г. – конкурс чрез атестиране – 220 щатни бройки;

- конкурс за първоначално назначаване – 50 щатни бройки.

През 2009 г. – конкурс чрез атестиране – 122 щатни бройки;

- конкурс за първоначално назначаване – 32 щатни бройки;

- конкурс за младши съдии и младши прокурори – общо 61 щатни бройки.

През 2010 г. – конкурс за младши съдии и младши прокурори общо 90 щатни бройки.

През изтеклия период Висшият съдебен съвет е провел и над 350 избори за назначаване на административни ръководители и техни заместници. В изпълнение разпоредбите на ЗСВ бяха проведени конкурси за повишаване в длъжност и за преместване, с оглед попълване щатната численост на специализираните съдилища и прокуратури. През 2010 г. не бяха обявени конкурси чрез атестиране и за първоначално назначаване поради следните причини:

Последният конкурс чрез атестиране беше обявен през месец март 2009 г., а назначенията на спечелилите кандидати бяха извършени на 11.12.2009 г. По тези назначения в администрацията на Висшия съдебен съвет постъпиха общо 47 жалби. Въпреки че нито една жалба не беше уважена от Върховния административен съд, произнасянето по тях продължи до месец октомври 2010 г. През този период беше невъзможно Висшият съдебен съвет да обяви нови конкурси, тъй като назначените магистрати не можеха да встъпят в новите си длъжности, а щатните бройки, които трябваше да се освободят, фактически бяха заети до произнасянето на съда по постъпилите жалби. Междувременно във Висшия съдебен съвет беше изпратен за обсъждане и съгласуване Законопроект за изменение и допълнение на ЗСВ, в който се предвиждаше коренна промяна на концепцията за провеждане на конкурси за назначаване на магистрати в органите на съдебната власт. Предвиждаше се децентрализация на конкурсите и извършването им в отделните органи на съдебната власт, а не централизирано от Висшия съдебен съвет. Този законопроект беше внесен за разглеждане в Народното събрание на 10.09.2010 г.. При тези обстоятелства и при внесен законопроект с различна концепция за провеждане на конкурсните процедури, беше нецелесъобразно да се обявява нов конкурс за повишаване в длъжност и за преместване чрез атестиране по досегашния ред. Не бива да се забравя обстоятелството, че критиките срещу процедурата за провеждане на конкурси чрез атестиране идваха основно от Съюза на съдиите в България.

На 04.01.2011 г. в „Държавен вестник“ беше обнародван ЗИД на ЗСВ, в който концепцията за провеждане на конкурси при назначаване на магистрати беше отново променена. Бе въведен нов ред за повишаване в длъжност и за преместване – чрез събеседване.

За съжаление и при тази промяна на нормативната уредба бяха констатирани някои непълноти и пропуски, които отново правеха невъзможно стартирането на конкурсната процедура. С дейното участие и на Висшия съдебен съвет се предприеха необходимите действия за преодоляване на възникналите проблеми и на 19.04.2011 г. в „Държавен вестник“ беше обнародван нов ЗИД на ЗСВ. Висшият съдебен съвет предприе незабавни действия по приемане на съответните подзаконовни нормативни актове – Наредба за конкурсите и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт и Наредба за показателите, реда и методиката за атестиране на съдия, прокурор, следовател, административен ръководител и заместник на административен

ръководител. Последната наредба влезе в сила на 10.06.2011 г. и незабавно свободните длъжности в органите на съдебната власт бяха обявени, а Висшият съдебен съвет стартира провеждането на конкурси за повишаване в длъжност и за преместване, както и за първоначално назначаване в органите на съдебната власт.

Относно твърдението, че командироването на магистрати се е превърнало в система за повишаване в длъжност следва да се отбележи следното:

Командироването на магистрати е правомощие, предоставено от закона на административните ръководители, за прилагането на което Висшият съдебен съвет не може да носи отговорност. Законодателят правилно е предвидил възможност за командироване на магистрати, защото дори и след провеждане на конкурси, в правосъдната система се освобождават нови бройки за местата на повишените или преместени магистрати. Освобождаването на тези бройки не би могло да се предвиди преди приключването на конкурсните процедури и назначаването на спечелилите кандидати. Тази празнота временно се запълва при необходимост чрез командироване на магистрати, но в никакъв случай не представлява подмяна на принципа за конкурсно начало при повишаване в длъжност или при преместване.

Не става ясно, откъде се прави извод, че приетите от ВСС правила за конкурсните процедури противоречат на Основните принципи на ООН, Препоръка № R (12) на Комитета на министрите и становище № 1 на КСЕС и не отговарят на изискванията за обективност и справедливост. Тук следва да се отбележи, че Проектът на Наредба за конкурсите и за избор на административни ръководители в органите на съдебната власт бе публикуван около месец на електронната страница на ВСС с предложение до всички заинтересовани магистрати, съсловни организации и граждани за даване на становища, мнения и препоръки. Такива становища постъпиха от отделни магистрати и от Консултативния съвет по законодателството към ВКП и бяха възприети от ВСС в окончателния вариант на Наредбата. От страна на Съюза на съдиите в България не постъпиха забележки или предложения.

Едно от възраженията, които се правят сега, е свързано с искането, свободните длъжности да се обявяват по съответните области на правораздаването – наказателна, гражданска или търговска. Този въпрос вече беше обсъден от ВСС във връзка с постъпило писмо от председателя на ВКС.

В Конституцията на Република България и в Закона за съдебната власт е дадено легитимно определение на длъжността „съдия”, без да се конкретизира материята, по която работи – гражданска, наказателна или търговска.

В Закона за съдебната власт е предвидена възможност в съдилищата да се създават отделения по правна материя (чл. 77, ал.2; чл. 84, ал. 2; чл. 91, ал. 2; чл. 103; чл.111, ал.2, т.1 и чл. 119, ал.2, т.1 от ЗСВ).

Същевременно, съгласно чл.86, ал.1, т.4; чл. 93, ал. 1, т. 4; чл. 106, ал. 1, т. 4; чл. 111, ал.2, т.1; чл. 114, ал.1, т.4; чл. 119, ал.2, т.1 и чл. 122, ал.1, т.7 от ЗСВ е вменено в задължение на председателите на съдилища, по предложение на общото събрание или пленума, да разпределят на всеки 3 години съдиите по отделения, съответно колегии.

Оттук може да се направи извода, че правомощието да се създават колегии и отделения в съдилищата и определянето на техните състави е на общото събрание на съдиите, съответно пленума на ВКС и ВАС.

Изземването на това правомощие от ВСС би било несъобразяване с разпоредбите на ЗСВ. Не без значение е и обстоятелството, че по този начин чрез цитираните разпоредби от ЗСВ се изключва и не се допуска евентуалното нарушаване на принципа на случаен подбор при разпределението на делата и създаването на обвързаности от всякакъв вид.

Постъплението на делата от различните правни материи не е постоянно. Именно по тази причина законодателят е предвидил възможността, при увеличаване на постъпилите дела от дадена правна материя, на всеки три години да се променя и състава на отделенията. Ако се приеме предложението за назначаване на „наказателни, граждански или търговски” съдии, това би затруднило организацията на работата на съда и би представлявало незаконосъобразно изземване на компетенции от изрично

оторизирани от закона органи. При ясното разграничаване на компетенциите и правомощията на отделните органи от закона, всяко друго тълкуване на правните норми по целесъобразност следва да бъде отхвърлено.

На второ място е направено предложение, събеседването да има за предмет обсъждане основно на резултатите от последната атестация на съответния кандидат по избрани на случаен принцип пет приключили дела от периода на атестирането.

Като се изключи обстоятелството, защо тези идеи се предлагат едва след стартиране на конкурсните процедури, те пораждаат и множество въпроси. Не става ясно, какви точно дела следва да се проверяват – приключили на всички инстанции, влезли в сила без обжалване, влезли в сила след обжалване и т.н. В какво качество членовете на конкурсните комисии по събеседване ще коментират влезли в сила съдебни актове и по какви критерии, извън законоустановения институционален контрол. Законодателят е предвидил, че конкурсът за повишаване в длъжност и за преместване се провежда **чрез събеседване** и това трябва да бъде средството, чрез което конкурсната комисия трябва да формира крайната оценка за притежаваните от кандидата професионални качества.

Тук следва да се отбележи, че съблюдавайки стриктно разпоредбите на закона, ВСС е предвидил конкурсните комисии да разполагат при събеседването с атестационните формуляри от последните периодични атестирания на всички кандидати, където са отразени извършени проверки не само на пет конкретни дела, а е анализирана дейността на магистрата за четиригодишен период и то от законоустановени органи – помощни атестационни комисии и Комисията по предложенията и атестирането към ВСС.

Не е за подценяване и един чисто технически проблем. Ако само за едно ниво се явят около 200 кандидати, каквато е обичайната практика, при което в сградата на ВСС трябва да се доставят по пет копирани съдебни производства /общо 1000 бройки/ и по всяко от тези дела следва събеседване и произнасяне, кой може да предвиди, колко време би продължило събеседването и какви разходи ще изисква подобно немислено и ненужно предложение. Практиката показва, че само процедурите по извънредно атестиране забавят процеса с около три месеца.

Отделен е въпросът, че в конкурса участват също прокурори и следователи. Подобно предложение е явно дискриминационно спрямо такива кандидати и ги поставя в неравнопоставено отношение с кандидатите – съдии.

Не става ясно и с какво приетите от ВСС критерии за провеждане на събеседването противоречат на ЗСВ. Същите са приети с решение на ВСС и са съобразени с основното и единствено изискване на закона при провеждане на събеседването: **установяване на достигнатите от кандидата професионални качества за заемане на магистратската длъжност**. Въвеждането на други критерии като семейно положение, здравословни причини, лични мотиви и други чисто субективни елементи, влизат в противоречие с нормата на закона и представляват дискриминация спрямо останалите участници в конкурса.

Третото предложение за формиране на смесени състави на конкурсните комисии от съдии, които разглеждат дела от различни материи, е възприето от ВСС и комисииите се избират по принципа на случайния подбор именно по този начин.

Що се отнася до четвъртото предложение за отграничаване на преместването от повишаването в длъжност и практически провеждане на два отделни конкурса, то същото явно противоречи на закона. В чл. 189, ал. 4 от ЗСВ законодателят е предвидил провеждането на един конкурс и го е наименовал „**за повишаване в длъжност и за преместване**”. Въвеждането на различни критерии, особено такива от чисто субективен характер, се явява заобикаляне на закона и е абсолютно недопустимо.

В заключение следва да се отбележи, че при изготвяне на подзаконовите нормативни актове, отнасящи се до кариерното развитие на магистратите, ВСС се е стремил да съблюдава стриктно разпоредбите на Закона за съдебната власт при спазване на принципа за равнопоставеност и максимална обективност спрямо участниците в конкурсните процедури. Част от направените от Съюза на съдиите в България предложения са възможни само след евентуална законова промяна и излизат извън

рамките на компетентността на ВСС, в качеството му на висш административен орган за ръководство на съдебната власт.

До настоящия момент са обявени конкурси за повишаване в длъжност и за преместване във всички органи на съдебната власт, а в специализираните съдилища и прокуратури тези конкурси са приключили. От страна на участниците не са постъпили възражения относно процедурата, по които те се провеждат. Не са постъпили и жалби по повод начина на провеждане на събеседването и на критериите, по които то се извършва.